

6719/12.03.03.00.01/2025
LAUSUNTO 21.11.2025

Simon kunta
Ympäristönsuojeluviranomainen
Ratatie 6
95200 Simo
(sampo.makela@simo.fi, silja.kujala@simo.fi)

SIMO, VARESPALO, MAA-AINESTEN OTTO KIINTEISTÖLLÄ 751-401-89-2 LINNA-AHO

Simon kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on pyytänyt Tornionlaakson museolta lausuntoa maa-aineslain mukaisesta ottamissuunnitelmasta Linna-ahon tilan (751-401-89-2) alueelle Simon kunnassa. Lausuntopyynnön liitteenä museolle on toimitettu muun muassa maa-aineslupahakemus sekä maa-ainesten ottosuunnitelma (21.9.2025) liitekarttoineen. Alueellisena vastuumuseona Tornionlaakson museo arvioi hanketta rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja arkeologisen kulttuuriperinnön näkökulmasta.

Maa-ainesten ottosuunnitelma ja lupahakemus

Hakemus koskee noin 1,1 hehtaarin kokoista aluetta Linna-ahon tilan Varespalon palsalla, yli 45 kilometriä Simon kuntakeskuksesta koilliseen. Ottamisalue sijaitsee syrjäisellä metsäalueella, luonnontilaisen Varesaavan länsipuolella. Alueelta on tarkoitus ottaa noin 20 000 m³ maa-ainesta (luonnonsoraa ja mursketta) seuraavan 10 vuoden kuluessa, noin 2000 m³ vuodessa. Ottoalue sijaitsee Varespalon koillisrinteessä ja koko suunnitelma-alueen pinta-ala on n. 2,6 hehtaaria.

Alueen ottamishistorian alku ajoittuu 1970-luvulle ja ottamistoiminta on ollut aiemmin vähäistä huonojen kulkuyhteyksien vuoksi. Vuonna 2024 suunnitelma-alueen koillis- kulmalta on otettu soraa omaan käyttöön tien rakentamiseksi ottamisalueelle.

Lausuntopyynnön ja sen liitteiden mukaan puusto poistetaan, kannot ja hakkuutähteet haketetaan lämpölaitoksen käyttöön, pintamaat läjitetään ottamisalueen pohjoispuolelle maisemointikäyttöä varten. Suunnitelman mukaan ottamistoiminnan päätyttyä alue maisemoidaan metsätalouskäyttöön. Jälkihoidolla ja maisemoinnilla sopeutetaan ottamisalue ympäröivään maastoon. Ottamisalueen reunat luiskataan 1:3 kaltevuutta loivempaan kaltevuuteen. Puusto uudistuu luontaisesti soramaalla hyvin, joten uudistamistoimia ei tarvita.

Suunnittelutilanne, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Maa-ainesten oton kohteena oleva alue Varespalossa sijoittuu kaavallisesti Länsi-Lapin maakuntakaavan (2015) alueelle. Alueella ei ole tarkempaa kaavaa. Lähin yleiskaava sijoittuu Simojokivarteen noin 2,0-2,5 kilometriä suunnittelualueelta etelään ja lounaaseen. Maakuntakaavassa ottoalue sijoittuu *Maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle*

(M). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätalouskäyttöön tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta ja luonnetta muuttamatta myös muihin tarkoituksiin. Varespalolle sijoittuva suunniteltu maa-ainesten ottoalue on tunnetulta maankäyttöhistorialtaan metsämaata. Historiallisen ilmakeu-aineiston perusteella vähäinen maanotto on aloitettu vuosien 1972-1996 välillä. Alueella ympäröi ojitettu metsämaa ja luonnontilainen Varesaapa. Lähin asutus ja maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö *Simojokivarren kulttuurimaisema* sijoittuvat Simojokivarteen.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Linna-ahon kiinteistön alueella Varespalossa tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse tunnettuja muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita, joihin hankkeella olisi vaikutusta. Alueella ei kuitenkaan ole tehty ajantasaista inventointia.

Lähimmät muinaisjäännökset tai muut arkeologiset kohteet sijoittuvat muutaman kilometrin päähän Simojokivarteen, jossa kolmen kilometrin päässä maanottoalueesta sijaitsee rakkakuoppakohde **Kolokonmaa** (1000025116) sekä neljän kilometrin päässä maanottoalueesta vesimylly **Saarikoski** (1000036807). Lisäksi 4–7 kilometrin säteellä Varespalosta etelään ja länteen, Simojokivarressa joen molemmin puolin, sijaitsee useita kivikautisia asuinpaikkoja, kuten **Maaninkakoski** (751010056), **Ylikärppä** (751010069), **Niemi** (751010050), **Pirttilä** (751010066), **Viherikoski** (751010068), **Multasuvanto** (751010067), **Taininiemi** (751010052) sekä **Maatela** (751010045). Koska alueella on runsaasti merkkejä kivikautisesta toiminnasta ja Varespalo sijaitsee maastossa korkeammalla kohdalla, 110m mpy ja korkeammalla, muodostaen kivikauden maisemassa ensin saaren ja sittemmin muinaisrannan, on alueella arkeologista potentiaalia.

Tämän vuoksi Varespalon alueella tulee suorittaa arkeologinen inventointi. Tornionlaakson museon arkeologi voi tehdä tämän inventoinnin virkatyönä seuraavalla maastokaudella sulan maan aikaan, tai hankkeen toteuttaja voi tilata arkeologisen inventoinnin alan toimijalta. Inventoinnin kustannuksista vastaa siinä tapauksessa hankkeen toteuttaja. Arkeologisten tutkimusten tulee perustua Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeisiin (2020). Ohjeistus sisältää myös ohjeita suunnittelijoille ja hankkeiden toteuttajille sekä arkeologisten kenttätöiden tilaajille. Nämä löytyvät Museoviraston verkkosivuilta osoitteesta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-laatuohjeet>

Luettelo arkeologisia kenttätöitä toteuttavista toimijoista on Museoviraston verkkosivulla:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinen-kulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologisten-kenttatoiden-tilaaminen>

Varespalon arkeologisen potentiaalin vuoksi maa-ainestenottolupaa alueelle ei voida myöntää ennen arkeologin tekemää inventointia ja Tornionlaakson museon jatkolausuntoa.

Lausunnon valmisteluun on osallistunut rakennustutkija Teija Ylimartimo.

Yhteyshenkilönne Tornionlaakson museossa on arkeologi Hanna Puolakka (etunimi.sukunimi@tornio.fi, puh. 040 482 0773).

Titta Kallio-Seppä
museonjohtaja

Hanna Puolakka
arkeologi

Tiedoksi Museovirasto, Kulttuuriympäristön suojelu yksikkö
Lapin ELY-keskus, Maankäyttö ja ympäristövaikutukset yksikkö

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 3 pages before this page
Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende